

TE GAST

Durf een vreemde vogel te zijn

Dat boeren en vogels niet meer samengaan (LC 23 juni), is inherent aan wat ik noem het 'Rabobank-infuus-systeem'. Meer algemeen: het is inherent aan het hele systeem van afhankelijkheid, uitbuiting, grootschaligheid en ongeremde groei.

Hoogleraar trekvoegeologie Theunis Piersma spreekt over uitpersing van de boeren. Maar het is ook voor een deel je laten uitpersen en het niet los willen komen van een failliet agrarisch groei-verdienmodel. Met als gevolg geestelijke depressie maar nog meer: ecologische depressie. Boeren die zeggen dat de consument aan zet is, nemen te weinig hun eigen verantwoordelijkheid.

Dat geldt ook voor de landelijke overheid en lagere overheden. Want de consument wordt onwetend gehouden over het grotere verband tussen voedselkwaliteit en een ecologisch

Wees niet bang, maar creatief

verantwoorde leefomgeving. Het is te veel billboardpolitiek (provincies), hapsnap sectoraal beleid en te weinig loslaten van ingesleten groeidogma's. Onze minister-president is daar een goed voorbeeld van.

Geen visie, Klaas Dijkhoff (VVD) grapte er nog over, is een pre. Alles voor de handel. Handje schuddend met Xi Jinping – een van de grootste dictators van de wereld – worden voor een paar koeien naar China mensenrechten onderschikt

gemaakt aan tijdelijk economisch succes. Gevolg ecologische suïcide en een verstikkende culturele genocide: zie alweer meer dan vijftig jaar lang het lot van de Tibetanen.

CO₂-reductieplannen en plannen op het gebied van biodiversiteit en boeren natuur hebben geen kans van slagen als we vast blijven houden aan wat ons 'rijk' en de ander 'arm' heeft gemaakt. Circulaire economie, *biobased*, energietransitie zijn holle kreten als we niet rigoureuus afscheid durven nemen van bestrijdingsmiddelen, kunstmest, kunstmatigheid, grootschaligheid, zelfverrijking: van neoliberalisme en kapitalisme.

De achtereenvolgende regeringen van Nederland zijn vergroeid met grootschaligheid, multinationals en banken. Rondetafelgesprekken worden door deze partijen aangegrepen als groenwasprojecten. Rekken en er bij blijven en onderwijl de bonussen van eigen topmannen (Unilever) blijven opschroeven.

Is er hoop? Voer actie. Buiten- en binnenparlementair. Wees niet bang, maar creatief. Durf (stapsgewijs) los te laten, los te komen van het infuus en ga nieuwe ongekende mogelijkheden verkennen. Er is, zo weet ik uit eigen ervaring als kleinschalig ecologisch ondernemer, zoveel meer mogelijk buiten het stembokje. Durf een vreemde vogel te zijn. Kies voor systeemverandering. Voor alles wat leeft en samenleeft is er altijd hoop.

SJOERD BONNEMA
Kleinschalig ecologisch ondernemer, De Kleine Salamander, Fochteloo.

Premier Mark Rutte sprak in april tijdens de handelsmissie in China met president Xi Jinping. FOTO ANP/ROBIN VAN LONKHUIJSEN